

Передплата

на «РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

на цілий рік 20 кор.
на пів року 10 кор.
на чверть року 5 кор.
на місяць 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі число по 16 сот.

РУСЛАН

«Виреш ми очі і душу ми виреш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділі і руских свят о 5½ год. пополудни.

Реданція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровського (Хорунщини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавемана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Вїїзд президента Франції до Петербурга.

(X) Президент французької речипосполитої Любе вїїхав без великих маніфестацій (як се було свого часу з їздою президента Фор) до Петербурга. Зверхні причини одної і другої союзної держави неперечно впливають на се, що поїздка Любета і єго побут в Петербурзі відбуваються ся без звичайного в таких случаях шуму. Недавно бо спричинив вулкан у французькій колонії небувале нещастє, так що в Парижі навіть не було слідно якої небудь радости з переведених доповнюючих виборів, котрі рішають про найближшу будучину речипосполитої, а так само вїїзд Любета відбув ся зовсім незамітно. Але коли французькій республіці вулкан заподіяв лише в одній колонії велике лихо, союзне царство спочиває на грізнім вулкані, який на два десятки лїт за Олександра III, здавало ся, зовсім затих, а тепер вся «підземна Росія» розвиває живу діяльність, на півночі і на полудні, в обидвох столицях, між інтелігенцією, мужиками і робітниками, серед чиновників і війська потрясає самими підвалинами державного устрою. Нічого отже дивного, що в таких обставинах не бачимо торжественного шуму і настрою.

Але окрім тих зверхних причин також і внутрішні обставини не дають нагоди до незвичайних демонстрацій. Підчас бенкету в Бресті в честь президента речипосполитої не згадано про цілї подорожі ані словом. Любе в своїм тоасті вихвалював лише своїх помічників, іменно міністра-президента Вальдека-Руссо, згадав, що час боротьби проминув, а настало успокоєне умів, а також міністри заграничних справ Делькасе признав, що під єго управою Франція osiąгнула поважне становище в заграничній політиці. З того виходить ясно, що француско-російський союз не потребує ніякого поясненя. Вправді вїїзд до Царського Села, Петербурга і Кронштаду не є звичайною прогулькою, або етикетальною ревізитою за побут царя у Франції. В розмовах між Любетом а царем, Делькасе а гр. Лямбдорфом буде неперечно обговорювана і загранична політика. Але коли дневникарство обосторонне заговорило з нагоди вїїзду Любета про скріплене дводержавного союзу, то се ніхто не може вважати чимсь незвичайним.

Дводержавний союз так само, як тридержавний має лише на цілі удержанє мира. Чим більше та цілї новими поясненнями і умовами найде потверджене, тим милїйше про се буде дізнати ся всім народам і державам. Була вправді хвиля, коли здавало ся, що жадібна відплата Франція з союзною Росією може захитати рівновагу політичну і викликати заколот. Але жадоба мира стала сильнішою у Франції як жадоба відлати і слави. Третя республіка стала під теперішньою управою державою мира і ладу, а союз з Росією нічого в тім не змінив. І в Парижі і в Петербурзі нераз заявлювано, що дводержавний союз має мирові цілі так само як

тридержавний, а сї заяви найшли потвердженє протягом цілого десятилітє, від коли в перше відбували ся торжества француско-російські в Кронштаді. З того часу аж до тепер дводержавний союз нічим не прогрїшив ся проти мирової цілі.

Тимто гр. Голуховський міг в делегації зовсім оправдано на се вказати, що на мирну політику дводержавного союзу можна числити і що сей союз є цінним доповненєм тридержавного союзу і пособлюванєм єго намірів і задач. Вправді дехто бачив у вислові гр. Голуховського багато оптимізму, однак вже перед ним німецький канцлер Капріві вказував на те, що можна сподівати ся по дводержавнім союзі пособлюваня цілей тридержавного союзу і єго мирових задач. Десятилітній досвід показав, що погляд сей є оправданий і що крім того Італія могла наблизити ся до Франції, а Австро-Угорщина могла вїїти в приязні взаємини з Росією і тим обезпечити мир на Балкані. Вїїзд Любета неперечно скріпить сї відносини і мирові заміри дводержавного союзу.

Під знаком тероризму.

Атмосфера у Львові ще завсїгди не проявила ся. Між польською молодіжкою дїх патріотичних демонстрацій і шовіністичного тероризму не то не притихає, але змагає ся і ширяє. Вправді не маючи нагоди до сильнішого і явного вибуху, він варить ся і кипить у внутрі, але єго експанзивна сила дає відчувати ся ріжними подїями, які задля свого частого повторюваня і постійного напрямку набирають певного значіння.

Треба лише пригадати скоро по собі наступаючі демонстрації перед консулятами німецьким і російським та перед пам'ятником Голуховського — звернені против т. з. потрібної польської льояльності. Відтак похопний проф. Гломбінський завзиває академиків, щоби станули, «коли заїде потреба» в «менїей оброне» польскости львівського університету. Мимо поважного і спокійного характеру сецесії нашої молодіжки, польські академіки спішають до «загрозеного університету з боксерами і револьверами, готові ними «вальчиць о кресовон тверден».

Від того часу, як вже сказано, сей терористичний рух, який опирає ся о шпехпольську ідею, зростає зі скоростію, яка затрївожила навіть поважніші польські дневники. Між пропагаторами сїєї ідеї займає визначне місце також проф. Лютославський. Він в своїм шовінізмі загадав витворити окрему «народову» польську філософію, приписуючи тому «шляхотному» народови окремий спосіб думаня і чути. Шляхотичом винен стати кождий Поляк, навіть мужик, ба навіть польський жид повинен мати свід герб. Наданє шляхотности широким масам піднесла би їх морально і зміцнило би в них ідеї відродженя вітчизни.

На сю тему мав недавно відчит проф. Лютославський у Львові, а в другім відчиті виводив, що вже найвисша пора, щоби зійшов «круль-дух», якого зобразив Міцкевич, той «круль-дух», що дає єдність народови і віру і силу, супротив якої нічо не устоїть ся і навіть неможливе

здїйснити ся. Пророк-професор сугґестіонував своїй аудиторії, зложеній переважно з молодїжи, віру і певність в той «цуд народовий» і заґрівав їх до здержаности в житю і до вправлюваня ся у філяретські чесноти, щоби стати гідними недалекої хвилі великого діла. Яке се має бути велике діло, не сказав пророк, — але се можна собі самому легко дорозумітись.

Філярети мають організуватись у філяретські стоваришеня без статутів і програм, а лише з братерства і любови до вітчизни. Десять філяретів вибирає десятника, а десятники сотника, сотники з поміж себе тисячника. Гроші заощаджені на альгоголю, філярети складають до рук сотників на філяретські цілі...

На обох прелекціях проф. Лютославського прийшло до скандальної бійки. Коли в дискусії над висказаними прелегентом поглядами, оповитими, як пристойть пророкови, в містичні та символічні драперії, виступив бесїдник з замітами, сам прелегент перервав єму і прискочив до него з кулаками, а коли опонент відпихнув єго, окружаючі філярети почали бійку. На другій прелекції філярети вже зовсім без причини викликали бійку і панїку між зібраною публікою, а сам проф. Лютославський вигукнував, що у него здорові кулаки і зуміють бити ся. Видко, що і боксерство належить до філяретських чеснот!

Сей запал польської молодіжки і похопність до тероризму проявились також оної з нагоди вечера, устроеного в честь Красінського, де мав мати відчит проф. Здзеховський з Кракова, який уходить за русофіла між Поляками. Коло 200 академиків увїїшло на салю без білетів і своєю присутністю на концертї не допустили до прелекції, а відтак зістали так довго в салї, сьпіваючи патріотичні пісні, доки не погашено сьвітло і настала певність, що відчит зовсім не відбуде ся. З того приводу пише «Przedświt»: «Ся подїя є одною з численних проявів, в яких на кожного з окрема забуваємо, а які однак держать ся спільного, органічного ланцуха. Молодіж є видимо ведена на ремінці якоїсь тайної руки, яка в дуже огляднім обговореню дуже виразно апробує поведєне молодіжки, а сама лише незначно виставляє ся на вид».

Чи ся струя пливе з під «червоного прапора», чи з жерел «Ліги народовой» — для нас се байдуже, однак константуємо істнованє шовіністичного тероризму серед польської молодіжки, який при нагоді повороту наших сецесіоністів і їх дальшого змаганя задля прав рускої мови на львівськїм університетї готовий з тим більшою дикостію звернути ся против наших академиків, які рішучо, але заразом з належною мірою станули в обороні рідної мови.

До правописного питаня в Росії.

(Подав Ол. Сушко).

В найновїйшій книжці «Archiv für slavische Philologie» (XXIV, erstes u. zweites Heft, стр. 314—320) читаємо незвичайно інтересні причинки до правописного питаня в Росії. Я маю на думці отвертий лист московського професора Романа Брандта до віденьського професора д-ра Ягіча, — письмо так характерне та замітне, що ми не вагаємо ся подати його в українськїм перекладі для нашого ширшого загалу. Бо кого, як кого — а нашу єуспільність

вже так може й найбільше із всіх славянських народів інтересують оттакі питання. А вжеж правописне питання в сусідній Росії є для нашого загально тим більше цікаве, що воно нагадує нам дуже живо отсі недавні часи, коли то і ми по довгій горячій борбі заводили у себе ту саму майже правописну реформу, над якою як-раз тепер промишляють усі інтелігентні круги великої імперії. Ріжниця лежить хіба в тім, що там — в «матушкє Рєсєї» — ніхто не бачить в тих реформаторських змаганнях польської, або Бог знає якої там «інтриги», віхто з сього не робить подлого середства, щоби ним туманити широкі темні мужицькі маси, щоби підбурити їх против тих, що люблять рідну землю та рідне слово над все, що душу готові положити за добро та щастє оттих безталявних мужиків.

Щасливий російський народ! Він не має в своїм підрі того гадючого насіння, яке точить наш народний організм, не має галицького кацапства... Тричі щаслив, бо його мужі шире та сердечне беруть ся до великого діла, всі одушевлені одною гадкою: для добра та слави рідного народу...

А там — серце краєть ся, коли собі нагадаю, що ось ще й тепер горстка галицьких геростратів туманить народ, збирає усе болото з усеї бездонної кацапської гвоївки, щоби ним обкидати нашу правопис та в найшкідливіший спосіб скомпромітувати нас в очах народу...

Герострати, герострати! Зрадники рідного народу! Чи вороття вам уже ніякого?! Ви й самі не бачите, що ось може й не довго треба буде ждати, а ви станете писати тою самою фонетикою, якою ви до тепер так страшили та без милосердя і совісти туманили темний народ...

Герострати! Ефіялти!

Отверте письмо Романа Брандта (професора в Москві) до видавця сего видавництва*).

В наслідок Вашої оцінки (Archiv, XXIII, стр. 576) мого публічного викладу — маю честь звернути до Вас, Високоповажаний Пане Товаришу, отсе писане. Я дуже тішу ся, що і Ви виступаєте за упрощенм російської правописи (про усуненє з говірки Ви вже давніше). Правдоподібно і Ви — будучи російським академіком — будете мати недовзі спомогу стати ближше сього писання. Бо з приводу мого викладу, який опісля повторено в російським відділі університетського «Педагогічного Товариства», — насадили собі в тім самім відділі подібний проєкт свого колишнього, многозаслуженого, тепер вже помершого члена, Вол. Петр. Шереметського, що під його президентю урядило було Товариство «ортографічну комісію», якої членами були пп. Сакулін (Павло Нікітін), казанський (Іван Павлович) і Смірнов (Сергей Грігорієвич), а в характері дорадника запрошено ще й проф. Ф. Т. Фортунатова. Над сим питанням радив рівночасно ще й інший відділ того самого Товариства — а іменно відділ для елементарної науки, головнє при співучасті п. Семенова (Мих. Сем.). Внесенє сього відділу, які по більшій часті годили ся з нашими, розбирало опісля на засіданнях відділу для російського язика, потім на спільних засіданнях обох відділів, а вкінці на засіданнях цілого Товариства. Принятий з малими змінами проєкт прокладають тепер міністерству народної просвіти, а ми звертаємо ся до нього з проханням: іменувати при міністерстві правописну комісію. Проєкт, до якого додано цілий ряд окремих, доповнюючих поглядів (вони походять в більшій часті від мене) є значно більше уміркований, як мої особисті внесенє. Впрочім і я в порівнянню до фонетичного ідеалу Караджіча виступаю в мійому викладі з дуже уміркованими жаданнями. І так припускаю, улігаючи звичаєви, писати *о* (в ненаголошених складах місто *а*) — не говорячи вже о різниці між *е* та *і*, які в ненаголошених складах зливають ся в один звук.

Так само я призволяю на фонетичне писанє звукових груп *с-д*, *в-к* і пр. (*sdelatъ, lovko*). Одначе я думаю, що мужі науки не повинні прикладати за великої ваги силі привычки: про

се всі і без нас говорять — наша задача лежить головнє в сїм: рішити питання, чи упрощенє правописи, про якої трудности ніхто не сумніваєть ся, не противить ся питоменностям російської мови, чи воно не є пониженм науки. На се можна відповісти, що ось і реформа Караджіча не зробила питоменностям сербської мови ніякої кривди, ба навіть поставила їх в яснійшій світлі. Що відносить ся до користний етимологічної правописи для науки, можна сказати, що впрочім і єї не все певні вказівки не конче гаразд дадуть ся виповнити. Щож знова відносить ся до практичної вартости — треба на се звернути увагу, що там, де є живе звено, там відчувають його всі навіть неграмотні, так, що кождий знає, що *воє* означає той самий предмет, що й *воза*, тільки в иньшій обемі слова, що *lovkъ* і *lavka* є то само, лишень що одно роду мужеського, друге роду жіночого. Отсе дійсне звено зриваєть ся при рауді читання і писання та нагинаючи школярів до такого писання, як *воаче* — викликаєть ся тим самим нові штучні окови.

Против сьогі нікчемної схольстики, яка пишавь ся закриванем справдішних питоменностей язика, я протестую, та правдоподібно вона і Вам не є симпатична, хоча незрячі апологети теперішньої традиції могли б висновати з Вашого справоздання щось противного.

Наведені мною хибі нашої правописи се не спорадичні случаї, які можна замітити і у Караджіча, — вони є типовими примірами загальної борби двох супротивних принципів, між котрими етимологічний принцип ярко представляє штучну, хибну провідну думку, через що видаєть ся річню конечною що найменше в теорії — прийняти фонетичну правопис після буквальної (або локальної) если хто пише діалектично) вимови, і то если вже не за виключне правило, то бодай вже за рішаючу у всіх сумнівних случаях. Істнованє деяких фонетичних способів писання, які вже тепер не годять ся з пануючою системою, має своє принципиальне значінє: воно доказує можливість фонетичної правописи, як пр. в *мелкій, семья* і т. д. значінє зовсім не затерло ся, хоч місто *ѣ* ужило ся *е*. Так само не затерло би ся значінє иньших слів, в яких ще тепер пишеть ся *ѣ*, если би раз ввело ся писати *е*. Я взагалі вважаю обовязком філолога пояснити усій громадї, що історія мови вьажеть ся в нечуваний спосіб з питанням літературної правописи і повторити слова Мікльосіча: «се впливає з сього, що, хто хоче писати своєю рідною мовою (Muttersprache), той не може обійти ся без ученя дослідів.

Що відносить ся до повільного при звичання мас до нової правописи — сю задачу могла би взяти на себе академія, або якась иньша видавничя спілка, або якийсь визначний письменник. Як здаєть ся — вони побоюють ся заборони цензури. І справді ось недавно хтїв якийсь Казарінов видрукувати в Москві книжку без *ѣ*, *ѣ*, і *ѣ*, однак цензура заборонила, що більше: А. І. Смирнов не хтїв допустити до друку мого проєкту — ані з проєктованою мною упрощеною правописю, ані без неї. В обличу таких відносин було би дуже бажаним — досягнути від компетентних властей дозвіл розпочати хотія би дуже умірковану реформу, як отсе єї планує наше Педагогічне Товариство.

Внесенє Товариства містять ся в слїдуючїм: 1) треба усунути отсі букви: *ѣ*, *ѣ*, *ѣ*, і та *ѣ*; 2) *ѣ* треба писати лишень там, де сього вимагає вимова, отже: *знать, нянька, вєсьма, крестьянин*, впрочім без *ѣ*: *знатся, нощ, моу, лєч*. По усуненю з значком розділу було би все *ѣ*: *объем, сысть*, 3) після *ж* і *ш* треба писати не *и* але *ы*: *жыр, жыть, сушить*, ані не треба після них значка *ѣ*: *рож, тиж*; 4) після *ц* треба усюда завести *ы*, отже не лиш *цыган, цыновка* і т. д., але також: *цыкорий, цытадель, станция, лекция*; 5) після шиплячих і *ц* треба, щоби наголошене *о* було також зазначене в писемі: *жорнов, шол, течот, прельцион*; 6) префікси *воз, из, низ, раз*, подібно без, *чрез* (через); иньші префікси затримують все своє *з*, не переміняючи його в *с* (ся точка спірна); 7) Місто окінченє — *ого, аго* і *его* треба завести *ово* і — *сво; злого, доброго, синєво, тово, сво* (перед тою точкою була ще й иньша, відкинєна Товариством, що відносила ся до окінченє — *ой*,

і — *ей* місто *ий*, і — *ій*: *доброї, синей, великой, печой, тижой*, або — *кый, — гый — хый*, місто *кій, — гій, — хій*: *великий, печий, тижий*). 8) Місто окінченє множини — *ие, — ия, — іе, — ія* треба усюда уживати лишень — *ыи, — ии* на всі роди (члени комісії стоять тут на тім становищі, що на-случай упрощеня закінченя повинно єя писати усюда *е*); 9) форму заїменникову *єї* треба писати так, а не инакше; 10) Треба все писати *они, і один* (комісія була тут за окінченм — *ѣ*), означає без ограничення на рід жіночий). 11) В 7. відм. іменників на — *ія*, треба ввести окінченє *ѣ*: *Василиѣ, на линиѣ, к линиѣ, в этом здании*, або також: *О Василиѣ, на линиѣ, к линиѣ, в этом здании*. Були вискази, що правила переносу не мають обовязуючого значіня, лишень поручаєть ся переносити після складів, звертаючи увагу на сі правила: співзвук належить до послїдуючого самозвука, а при більшій числі співзвуків — треба або всі зачислити до слїдуючого самозвука, або деякі лишити при попереднім (самозвуку).

(Дальше буде).

Державна рада.

Між інтерпеляціями були три пос. Брайтера в справі підвишеня активальних додатків у Львові, в справі відпусток і задатків для судовиків. Відтак міністер краєвої оборони Вельзергаймб відповідає на інтерпеляцію Дашинського в справі процесу Витовда Рєгєра з військової стїю в Перемишлі. Відтак з декого порядку виявила ся дискусія

над рілнничим бюджетом.

Пос. гр. Зєдвіц домагає ся 2% их позичок на меліорації. пос. Томбозі і Шойсволь обговорюють рілнничі справи своїх країв, а між тим прийшло до живої суперечки межі пос. Вольом а міністром рілництва. Відтак пос. Поточек жалує ся, що галицькі безроги є гірше трактовані, чим угорські; що на галицьких зелїзницях утяжливий транспорт худоби, а ще до того ветеринарїйні закони не приміняють ся докладно. Жадає підпираня годівлі коний, управління відносин рілничої прислуги і примусового обезпеченя від огня. Після промов пос. Удржала, Гресля, Жітніка, Герцманського і Шахінгєра порушав

справи лісництва в Галичині

пос. Шептицький, зазначивши видимий поступ в діяльності заряду домен і лісів. Галичина виказує найбільший дохід netto з лісів і домен. Дохід brutto виносить в Галичині 39 проц. доходів цілої держави, а видатки лишє 34 проц. Доходи з домен могли би бути ще вишї. Бєсїдик вносить резолюцію, визнаючи правительство здійснити уложений в р. 1896. інвестиційний прелїмінар при рівночаснім введеню в нїм змін відповідаючих сучасним відносинам. Населєнє жалує ся справедливо на се, що не може безпосередно зносити ся з доменами, але мусить чекати на посередництво торговельників. Треба зорганізувати безпосередну дрібну продажу для населєня в кождім адміністративнім окрузі при відповіднім збільшеню персоналю.

Після близько двогодинній бесїді пос. Шрайбєра не стало комітєгу і засїданє замкнено о год. 9. вечєром. Слїдуючє засїданє вївторняк.

Новинки.

— Календар. В недїлю: гр.-кат. Ірини; рим.-кат. *Святого Духа*. — В понедїлок: гр.-кат. Іоана праведного; рим.-кат. *Зелений Понедїлок*. — Вївторник: гр.-кат. Явленє Крєста; рим.-кат. Бєрнарда.

— Приватний руский університет. Анкета руских народних товариств скликала на день 19. н. ст. мая, на год. 6. вечєром в льокало тов. «Сїч» (Ривок 10) *довірочні збори* з цілого краю для наради над піднесєною гадкою заснованя приватного руского університету через субскрипцію, й проєктів, які в звязку з нею виринули — як заснованє фонду для приготєвленя й піддержаня руских доцентів, для запомога академікам, фонду шкільного і т. п. Особи, які хотїли-б дістати запрошенє на сі збори, звольєть зголосити ся до канцелярїї Наукового Тов-а ім. Шевченка.

*) Значить ся до проф. Ягіча. Автограф є російський, проф. Ягіч подав вірний переклад на мову німецьку.

— **Загальні збори членів това „Просвіти“** у Львові відбулись в понеділок дня 19. мая в власній домі (Ринок 10).

— **Відчит в „Кружку укр. дівчат“ у Львові** відбувся в неділю дня 18. мая о 3. год. пополудни.

— **3 Кракова.** Перші загальні збори товариства „Українська Громада в Кракові“ відбулись дня 20. мая о 3. год. пополудни на університеті в салі Консервіки (LXII) зі слідуєчим порядком денним: 1) Відтворення зборів. 2) Відчитане статутів. 3) Вибір виділу. 4) Внесення і інтерпретації.

— **Пре браженська церква** при „Нар. Домі“ у Львові буде отворена що неділі і святі на час богослуження для молодіжки рускої гімназії.

— **Людвий університет в Коломиї.** Заходом артистично-викладавської секції „Народного Дому“ в Коломиї відбули ся в місяці маю оті виклади: Дня 4. мая виступили пр.ф. Колодницький виклад на тему: оповідання Мордовця п. з. „Будяк“, а дня 11. мая виступив виклад проф. Малик „про козаків“. Сеї неділі (18. мая) виступив дуже інтересний виклад проф. Іван Раковський: „Про катастрофу в Ст. Пієр та вулканізм“. Початок о 6½ вечером. Вступ вільний.

— **3 Тернополя** пишуть нам: Недавно доніс „Руслан“, що товариство „Руска Бесіда“ в Тернополі з огляду на ті денунціаторські статії, повні клевет і бруд, які послідовними часами містив „Галичанін“, викинула ту часопис зі свого локалю. В тій справі мусу подати маленьке пояснене. — Справу ще не порішено. Трицять членів това „Руска Бесіда“ представили Виділу своє бажане, щоб „Галичанін“ викинути. Однак Виділ не мав ще до сего часу засідання, тож справи сеї ще не порішив, хоч не можна і на хвилику сумнівати ся, що сеї порішати прихильно. Се зрозумів добре „Галичанін“ таї доніс вже про те, як дійсний факт, накликаючи при тім своїх трабантів до вступлення з „Бесідою“ і до засновання „журенно руського клубу“. Але его голос буде голосом „воиншого во пустині“. До тепер услухав его один і то, здає ся, той сам, що накликає до сего, а то „гаспадин Процик“ учитель русько-української мови в приватній школі п. Фогля і кандидат до Ради міської і то яко Русин! Цікаве! Не правда? Та ми єму за сей его крок вповні вдячні, бо тим справа лиш вияснилась. Бєли хто є Москалем, чомуж мав завдавати собі тої муки таї сходити ся з „Українцями“. Але не є ми вдячні сему „гаспадину“ за те, що він ще даліше хоче вливати огню любови до „малоруської речі“ у серця учениць п. Фогля, та що тепер туманить життів, представляючись репрезентантом Русин і хоче при їх помочи увійти до громадської ради. Се ні сторони „гаспадина“ професора правдива „дерзость“. За приміром п. Процика може піти найбільше ще зо двох, бо прочі „тверді“ є, що так скижу, лише „етимологі“ та самі позні обурення на цілі клевети „Галичаніна“, тож про виступлене з „Бесідою“ і не думають — бо все така воліють обертатись в кругах хочби Українців, чим польско-жидівських.

— **Красва шкільна Рада** ухвалила на засіданню дня 12. с. м. між иншим: іменувати в народних школах: Ів. Майхровича управителем 5-кл. школи муж. в Болюхові; Ан. Шосткевичича стар. учителькою 4-кл. школи жін. в Яслі; Йос. Германіну стар. учителькою 5-кл. шк. жін. в Тасьмениці; Марию Шифеківну стар. учит. 6-кл. школи жін. в Кутах; Ол. Ковічку мол. учителькою 2-кл. школи в Уїсолах; В. Ружицкого мол. учителем 2-кл. школи в Шебнях;

учительками шкіл 1-класових: Ол. Квятковську в Мошениці до ішній, К. Плітінну в Язловичках; М. Кишинівну в Чернилів руским, Я. Ваврецьку в Ясінній;

перенести: П. Бжостовську з Козьмаць великих до Кобильник; Ів. Мадевича з Кут до Городенки, Ант. Павлусевича з Гусятини до Кут.

— **Страйк на львівській політехніці** почав ся вчора. Студенти солідарно не явили ся на викладах і для зазначення страйку повинили з рисункових салі свої прилади до рисунків. Спокою не нарушено.

— **Кацапська маштелярня в Коломиї.** Бурса Брацтва св. Арх. Михайла в Коломиї, в якій виховало ся велике число руских патріотів, перейшла тепер цілком в руки кацапів. На оповідних зборах брацтва вибрано твердо-руський заряд, з гаспадином Дуликевичом на чолі. В сих часах, де кожда пядь землі, що попала в руки кацапів, є для нас неоціненою страгою, утрата одної бурси представляє для нас необчислимі наслідки. До сеї бурси горнуть ся — як знаємо — найбіднійші селянські діти — і з них мають виховувати ся московські яничари?!

— **Лихий примір.** З Тернополя пишуть нам: Святик Б. занедужавши, був привезений виїхати нагло до Відня до операції. Виїжджаючи, полишив свій прихід на опіку своїх сусідів, які вже не раз заступали его підчас его попередної хвороби. І так одної неділі один з сусідів, о. Біл. з Синяви, відправив за хорого о. Б. Службу Божу, а що по Службі Божій зголосились три пари женихів, котрі просили і напирали о.

Біл., щоб їх повінчав, то о. Біл. вволив їх волю. Та се не подобало ся о. декану Рейтаровському із Лубянок. Він став прилюдно голосити, що шлюби дані о. Біл-им неважні — хоч о. Митрополит в сій справі були зовсім відмінної гадки. Ті відказування дійшли до парохіян о. Біл. Они уражені тим, що їх святикеники, по їх розумінню, відказуєсь святикеничій власті, внесли скаргу против о. декана Р. до Консистоїї, зажалуючись на се поведене о. декана. О декан вніс за те на 40 селян, підписаних на тій жалобі, скаргу до суду о клевету. Др. Данилович обійняв оборону обжалованих. — Не пересуджуючи наперед, як справа покінчить ся — все таки не годилось о. декану виставляти тільки селян на матеріальні страти та власним приміром учити процесоманії селян і так скорих до ренарованя свого „гонору“ по судах.

— **Красва Рада шкільна** апробувала слідуєчі видання Руского Тов-а педагогічного на нагороду щільності і до бібліотек шкіл народних:

	(брошуров.)	(оправл.)
Оповідання для дітей	40 сот.	54 сот.
Оповідання Катренка	40 "	54 "
Оповідання Коцюбинського	40 "	54 "
Переклади Кримського	40 "	54 "
Дитячі оповідання, Мамин Сибіряка	30 "	54 "
Байки Пушкіна	30 "	44 "
Оповідання Марка Вовчка ч. I.	30 "	44 "
Марта Борецька	40 "	60 "
На вірках	30 "	44 "
Народні думи, д-ра Пачовського	40 "	60 "
Казки, гр. А. Толстого	40 "	54 "
Поєми, О. Кониського	30 "	44 "
Покарана лож, комедійка	20 "	34 "
Малій співаник	20 "	34 "
Серед цвітів, комедія в 2 діях	16 "	30 "
Лис Микита, Гете-Франко	1 K 1 K	30 "
Перша китичка, Ярошинської	20 сот.	54 сот.
Друга китичка, Ярошинської	20 "	54 сот.
обі разом		54 сот.
Андерсен, Казки IV і V ч.	50 "	2 K 90 "
5 частин разом опр.		2 K 90 "

Для шкіл виділених апробувано:

Дивні пригоди комаха, Сан-Гвіна	48 сот.	75 сот.
Інститутка, М. Вовчка	40 "	60 "
Шекспір в повістках	30 "	60 "

Видавництва Руского Тов-а педагогічного здобули собі у нашої Публіки добру і певну марку, тому не ставемо їх ту захвалювати, а наведені книжки — сподіємо ся — не довго будуть попастись в магазин Товариства.

— **Вакаційні колонії в Тухлі.** Комітет ювілейної фундації вакаційної колонії в Тухлі ім. цісаря Франц-Йосифа ц. к. дирекції держ. залізниць у Львові оголосив справоздане з діяльності в минулім (V) році. Маєток фундації виносив з кінцем 1901. р. 96.000 K, а залізничний фонд 15.000 K. В літі м. р. перебувало на колонії 205 дітей залізничних функціонерів під доглядом трох учителів і двох учительок, та під лікарською опікою д-ра Корнила Мироновича.

— **Пропав Михайло Боднарук**, учен. I кл. гімн. в Коломиї, син Юрка, господаря в Делятині. Хлопець мав 13 літ, був середнього зросту, худощавий, шатні з чорними очима. Мав на собі чорний плащ, сподні з білого сукна і чоботи.

— **38 розбишаків** ставало оноді перед судом в Чачаку в Сербії, обжаловані о морди і рабунки. Вісьмох з них засуджено на смерть.

— **На церкв в Бикові** прислав на наші руки Вар. о. Ів. Коцюба з Олеші 80 сот.

— **Ц. к. Дирекція залізниць державних у Львові** оповіщує:

Оповіщенем, заміщенням в „Газеті Львівській“ розписує ц. к. дирекція залізниць держ. у Львові оферту на будову сім мурованих будок стражничих і тільки будинків побіч на шляху вел. Ланьцут-Підволочиска. Кошти будови виносять 50945 корон. — Оферти приймати буде ц. к. дирекція залізниць держ. найдальше до 12. години в полудне дня 26. мая 1902. Услів будови, плани і инші залучники можна не реглянути в ц. к. дирекції залізниць держ. у Львові, в відділі консервації і будови 3. поверх, ч. 308.

З днем 1. мая с. р. змінено назву стайції Катовіц на шляху Відень-Ебер в окрузі ц. к. дирекції залізниць держ. в Пільні на „Катовіц в Чехах“, а назву стайції Немельков на шляху Гораздовіц-Бабин на „Немельков-Вельгартіц“.

— **Дрібні вісти.** У Львові помер на удар серця гр. Александер Пиньський, брат намісника, власитель дібр. Жив 38 літ. — Нині, в*суботу, о 10. год. рано отворено у Львові в музичнім павільйоні на повіставовій площі виставу дробу, голубів і крикінів. Вистава потребує до понеділка включно. — Перед окружним судом в Черемисли відбуде ся карна розправа против Йосифа Залевського і его вітчима Петра Шустра

за видаване Росії плянів фортів і инших військових улаждень.

— **Переписка Редакції і Адміністрації.** Вар. Ів. К. в Ол. Запачено по день 13. липня с. р.

Телеграм.

Мадрид, 17. мая. Вчєра прибув до Жіронди надзвичайний поїзд з делегатами пануючих на акт уноволітнєни молодого іспанського короля.

Штокгольм, 17. мая. В низній палаті ухвалено 83 голосами против 69 внесене Білінга, звизаюче правительство, щоб до р. 1904. предложило закон про виборчу реформу на ось яких основах: загальне виборче право, пропорціональні вибори, право вибору по укінченім 25 році життя; рівноправність міст з провінцій.

Штокгольм, 17. мая. Число страйкуючих виносить 75.000 людей. Вчєра не виїшли дневники з причини страйку складачів і не відбули ся театральні представлення задля страйку машиністів.

Форт де Франсе (Мартиніка), 17. мая. Оноді вечером видобув ся з вулкану огнистий стовп, а вчєра вибухав попіл, що викликало великий пострах між населенем.

Прага, 17. мая. З Теплиць доносять, що в послідних днях жерельна вода в Теплицях була каламітна. Се має стояти в звязі з вибухами вулканів на Антилських островах.

Вулканізм.

(Розміщенє вулканів, продукти, теорія і наслідки вибухів).

(Конець).

Грізні наслідки вибухів Везувія, Етні та инших вулканів на островах Середземного моря заставляли старинних Греків і Римлян приписувати їм надземску силу. Вулкани в віруваню сих народів були кузнями, де божок Вулкан кував зброю для олїмпійських товаришів. Таке понятє удержувало ся сотки літ, але з часом і про него забули. В середних віках природописні науки взагалі стояли на низькім степени розвою, а про вулканізм ніхто й не думав. Само ствердженє явища вибуху вулкану чи землетрясення вдоволяло тогочасних „учених“.

Такий стан тривав до другої половини 18. в., коли на арену природописних наук виступив Авраам Вернер (* 1750 † 1817). Але і Вернер, як небудь уважають его батьком геології, не прикладав великої ваги до вулканів. Він додавав в вулканах локальні і без значіня явища, тому ними мало займав ся. Однак рівночасно з ним виступає школа пнотоністів, які в противенстві до пнотуністів, що розвій земської кулі приписували діляню води, надають велику вагу вулканічним чинникам. Після твердження пнотоністів в нутрі землі находить ся огнистоплинна маса, яка під напором газів і водної пари від часу до часу перебитими хідниками вливає ся на зверх землі. Проти сего твердження виступив з початком 19. в. Кароль Ляйель (Lyell * 1797 † 1875), локалізуючи причину вибухів під покривою землі. Ляйель доказує, що осередка землі не становить розтоплена маса і піросфера, але постійна, збіга літосфера. Его теорія вулканічних явищ, пояснена геологом Малетом, представляє ся ось як: Коли ядро землі в наслідок беззастанної утрати тепла остудить ся і задля того скорчять ся, тоді западають ся верстви землі і витворюють своїм рухом так високу температуру, яка може стопити найтвердші і найтруднійше топливі мінерали. Діла висадження на зверх землі розтопленої ливи довершують гази і пара, які витворюють ся рівночасно з лавою. Локальні підземні заваляня а опісля розсаджуванє газами дороги для лави, мають бути причиною землетрясень (які, як звісно, не все попереджують вибух вулкану, от хотьби перед 23 роками землетрясенє в околицях Городка коло Львова).

Пізнійші геології приймають теорію Ляйеля з меншими або більшими застереженнями. Зі сучасних найславнійший геолог Наймаєр гадить ся вповні на погляді що-до сталости ядра землі, але інакше пояснює повстанє лави. З фізики звісно, що плинні тіла під великим

тисненем і при низькій температурі приймають вид сталій, от хочби скропленій а опісля заморожений воздух. Так само ядро землі під тисненем грубих і тяжких покладів знаходиться в стані сталім. Коли до внутра землі добре ся вода і вижолобить отвір, довкола сего місця топлять ся всі мінерали і вибухають після сили утворених газів і після рода розтоплених мінералів. Чим лаява є густіша і менше пропускаюча газу, тим вибух буде сильніший. Противно: рідка лаява легше пропускає газу, тому нераз не виплине на верх землі, а що найбільше бул котить в кратері, а поза него не продре ся, та вкінці пропаде там, звідки вийшла.

На силу вибуху вулкану впливає також тиснене воздуха: чим оно є менше, тим напір газів з внутра землі є сильніший. Важну роль води при твореню вулканів зазначено вже передше. Розміщене вулканів над берегами моря доказує важний, а може й виключний вплив води на повстання вулканічних гір. Вигаслі

вулкани в Європі стояли колись також над морями і тоді були чинними, а з уступленем моря перестали викидати лаяву.

Наслідком вулканічних вибухів є гори, горбки і просторі скальні плити. Що-до повстання вулканічних гір є дві теорії: теорія насипова і теорія піднесення покладів землі. Звичайно гори творять ся після обох теорій, а лише виімково стрічає ся виключно насипові або виключно піднесені гори.

Насипові вулкани пізнати по зверхнім вигляді їх кратера, але лише тоді, коли вулкан є вигаслий, а кратер достаточо глибокий. На стінах такого кратера замітні поперечні пасмуги застиглої магми, каміня, піску і попелу на переміну. Вулканічні гори насипові стверджено в небогато случаях, між иньшими в полудневих Андах (Чімборассо), у Франції (Рідедол), в Італії (Вультур коло Мельфі).

Переважає частина вулканічних гір на суші, а майже всі вулканічні острови витворили ся

в наслідок піднесення покладів землі. Коли поклади є густі і видержуть напір газів і лаяви, що пруть їх зі споду, тоді поклади підносять ся на значнім просторі в гору, ломлять ся на чубку, а в тім місці творить ся кратер. Однак буває нераз, що поклади землі остоять ся перед напором газів і лаяви та лише незначно піднесуть ся, аби зробити місце напрасному гостеві. Лаява розливає ся тоді і творить жилу або плиту, а приміри таких недозрілих вулканів наведено висше (найбільша плита в Абіссинії).

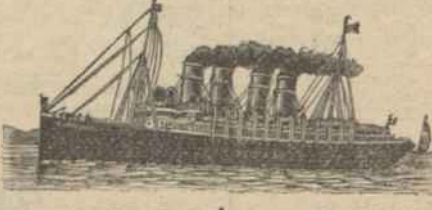
Отсе був би короткий начерк найновіших дослідів про вулканізм. Можливо, що погляди геологів в неоднім є хибні і не відповідають дійсности, але ніяка наука ще не станула на височині совершенства, а поступає з часом. Що вчера було неосязне — може збути ся нині; що нині неімовірно — може завтра стати ся незаперечним фактом.

ВИСОКИМ Ц. К. НАМІСНИЦТВОМ КОНЦЕСІОНОВАНЕ

БЮРО ПОДОРОЖИ і СПЕДИЦІЙНЕ

СОФІЇ БЕСЯДЕЦКОЇ, ОСЬВЕНЦІМ, ДВОРЕЦЬ

продає
білети залізничні
окружні

корабельні карти
I-шої і
II-гої класи

як також карти межипокладові для переселенців до Америки.

★ Ціни найнижчі. ★ ★ Виміна грошей. ★

Проспекти даром і оплатно.

COLOSSEUM Ernesta Thorna

у Львові, в пасажи „ГЕРМАНА“ ул. Сонішна.

Найславніша програма!
від 1. до 15. мая 1902.

При співучасті військової музики 30. п. п.

1) Гостинний виступ найзнаменитшого італійського трансформатора драматичного артиста **Ugo Biondi** в творах: „Скандал в реставрації“, комедія в 1 дії, „Echo de Piegrotta“, комічні неаполіт. сьпів, „Страшна ніч“, драма в 1 дії. Імітації композиторів. Всі ролі представить самий **Ugo Biondi**. 2) Сензаційна новість: Фоно-Кінема-Театр: Виступ славних амер. артистів і артисток **Alec Hurley** і хор, **Miss Westa Tilley**, **The American Comedy Four**, **Miss Westa Victoria**. 3) **Griffith Reade Trio**, містичні комедиянти. 4) **6 сестер Harrison**, в цвітотого корса. 5) **Trio Decarusso**, ексцентричні волюжюги. 6) **The Marinos**, воздушний акт. 7) **Chevalier T. H. Crowther**, феноменальний артист універсальний.

Що дня о 8. год. вечером велике представлене. В неділю і сьвята два представлення. Що п'ятниці **High-Life** представлене. Білети вчасніше можна замовляти і набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9. у Львові.

Льоси на сплати

місячні з правом до виграних по зложеню першої рати поручає банків дім **Шіц і Хаєс** (Schütz i Chajes) у Львові пл. Марийска ч. 7. Купно і продаж ефектів, льосів і монет. Виплата купонів. Безплатна ревізія льосів і ефектів. Проспекти висилає ся оплатно.

6(5)—50

Дешевим і гарним дарунком

при всяких нагодах, яко гарна прикраса комнат і

Картини:

Верещагіна, Шевченко в домовині і Сластьона, Шевченкова могила.

Можна дістати через адміністрацію „Руслана“ з пересилкою за 1 кор. 60 сот.

Важне для хліборобів!

САМОЧИННІ

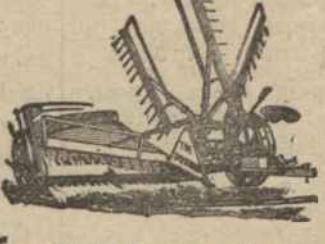
приряди до підливання

в цілі

знищення дикого ріпаку і дикої гірчиці,

перевізні на більшій площі,

а переносні для менших ужитків.

Косярки до трави, конюшини і збіж

Кінні до розстрісаня сїна. **Грабарки** кінні до сїна.

Найліпшою сїваркою

рядовою в **Ph. Mayfarth & Co.'s** ново споряджена

„AGRICOLA“

(система пересування коліс)

до всьляких насін і ріжнородної величини висїву без зміни коліс; на ґрунта гірські і рівнинні, дуже легко ходлячі, незмірно тривалі, дуже дешеві.

Уможливають дуже велику ощадність в праці, часі і грошах.

Ручні праси до сїна і соломи, лускачі до кукурудзи, керати, молотильні, млинки до чищення збіжжа, триєри, плуги, вальці, борони

випаляє і достарчує яко спеціальність в порученем, в найновішій вибірній за найліпшу узнаній конструкції

PH. MAYFARTH & Co.

ц. к. уприв. фабрика машин рілнь. особливша фабр. прас до вина і машин до овочів. у Відні, II. Taborstrasse Nr. 71.

Відзначена 400 золотими, срібними і бронзовими медалями.

Богаті каталоги і численні письма з узнанем — даром

Агенти і відпродавці пожадані.

Санітарного радника **Д-ра Барвіньського Во-**
доличний заклад Ельгерсбург (оснований 1837).
Сезон від 1. марця до кінця падоліста. 150 до-
брийо устроєних комнат і 4 вілі з романтично
положеним замком. Станція залізничної **Plane-El-**
gersburg-Immenau. Великі водоліжничі процедури,
електротерапія, масаж, ліжничча гімнастика, Мі-
челі тучне лічене, диєтичне і кліматичне лі-
чене. Особливо падає ся свій заклад до лічення
неврастєній, гістерії, гіпохондрії, поражєня, сер-
цевих недуг, нервової астми, жолудкових недуг,
безсонности, ревматичних і гостевих недуг, не-
докровности, золотухи і т. п.

Ціни вельми умірковані.

1. **Мешканє** почавши від 1 марки (60 кр.) до 5 марок денно з прислугою.
2. **Цілий гар** денно 4 1/2 марки (1. сніданє, 2. сніданє, обід (table d'hôte) — 4 даня — в неділю 5) вечера).
3. **Всє ліченє**, всякі процедури і купелі з лікарською заплатою і купелевою прислугою 2 марки денно. Перша консультація числить ся окремо 10 марок).

Положенє вельми здорове і гарне серед Турийського Леса (560 метрів над плесом моря). О всьляк виноєня і подрібні проспекти звертати ся треба до:

Sanitätsrath Dr. Barwinski's Wassenheil- u. Kuranstalt Bad Elgersburg im Thüringervale.

Найдешевші, тривалі

ГЕРНИЧІ ПОМПИ

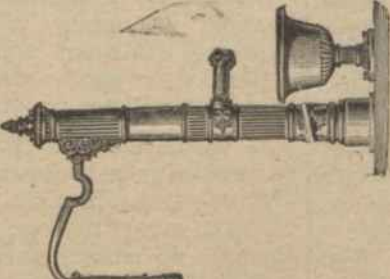
як також помпи всьлякого рода і до кожної цілі, рури, тривалі мотори вітрові, водопроводи будувє перше моравське заведење для во-

допроводів і помп

Ант. Кунц

ц. і к. надворний доставець в **Mährisch-Weiskirchen**.

3(5-24).

НАКЛАДЪ ХОЙНАЦКОГО!

... УРИЕЛЬ АКОСТА

Кароль Гучков.

трагедія в 5 актах, віршом переложена з німецького

Львом Лопатинським.

Високо гуманна основа твору, блискучість драматичного представлення, як і вірність перекладу та плановість вірши чинить сю книжку значаємтою лєктурою, особливо для молодіжн.

Набути можна в Ставропільській книгарни у Львові.